

Puhtaiden ajoneuvojen direktiivi ja vaikutukset hankintoihin

KEINO

KESTÄVIEN JA INNOVATIIVISTEN
JULKISTEN HANKINTOJEN
VERKOSTOMAINEN OSAAMISKESKUS

24.8.2021

Puhtaiden ajoneuvojen direktiivi

1

» hankintakeino.fi

Sisältö

1. Direktiivin tausta
2. Lainsäädännön vaatimukset
3. Huomioitavaa hankintayksiköille

Puhtaiden ajoneuvojen direktiivi (Clean Vehicles Directive)

- Direktiivi puhtaiden ja energiatehokkaiden tieliikenteen moottoriajoneuvojen edistämisestä on alun perin vuodelta 2009. Direktiivi ja sen toimeenpaneva laki [Laki ajoneuvojen energia- ja ympäristövaikutusten huomioon ottamisesta julkisissa hankinnoissa](#) tunnettiin kuitenkin huonosti ja vaikutukset eivät ole olleet toivottuja.
- **Muutos direktiiviin hyväksyttiin kesällä 2019 – jäsenvaltioilla täytäntöönpanoon aikaa elokuuhun 2021 asti.**
- Päivitetyssä direktiivissä aiemmat velvoitteet on korvattu sitovilla [jäsenvaltiokohtaisilla](#) minimiosuuksilla puhtaille ajoneuvoille (EU-kynnysarvot ylittävissä) julkisissa hankinnoissa.
- Direktiivi koskee sekä ajoneuvojen hankintaa että leasing-palveluita ja lisäksi joitain palveluhankintoja ja joukkoliikennettä.
- Direktiivin piirissä ovat 2.8.2021 alkaen tehdyt hankinnat.
- Huom! Vaatimukset eivät koske suoraan jokaista yksittäistä hankintaa vaan ajoneuvojen kokonaismääriä kahdella hankintajaksolla eli vuosina 2021-2025 ja 2026-2030.

Esimerkki: Puhtaiden ajoneuvojen tavoitteita eri jäsenvaltioissa (kevyet hyötyajoneuvot):

- Luxemburg 38,5
- Ruotsi 38,5
- Tanska 37,4 %
- **Suomi 38,5 %** ←
- Saksa 38,5 %
- Ranska 37,4 %
- Alankomaat 38,5 %
- Itävalta 38,5
- Belgia 38,5
- Italia 38,5 %
- Irlanti 38,5
- Espanja 36,3
- Kypros 31,9 %
- Malta 38,5 %
- Portugali 29,7 %
- Kreikka 25,3 %
- Slovenia 22
- Tšekki 29,7
- Viro 23,1 %
- Slovakia 22 %
- Liettua 20,9 %
- Puola 22
- Kroatia 18,7 %
- Unkari 23,1 %
- Latvia 22 %
- Romania 18,7
- Bulgaria 17,6 %

Henkilöauto ja kevyet hyötyajoneuvot (ajoneuvoluokat M1, M2 ja N1)

- Puhtaaksi ajoneuvoksi katsotaan ensimmäisen hankinta-ajanjakson aikana enintään 50 CO₂ g/km päästöinen ajoneuvo. Toisen hankinta-ajanjakson aikana eli vuosina 2026-2030 puhtaaksi ajoneuvoksikatsotaan 0 CO₂ g/km päästöinen ajoneuvo.
- Käytännössä vaatimus tarkoittaa täyssähköisiä autoja tai vuoteen 2026 asti myös osin ladattavia hybrideitä.
- **Suomen tavoiteosuus on 38,5 % uusista hankinnoista**
- Jäsenvaltiot voivat jättää esteettömät M1-luokan ajoneuvot soveltamisen ulkopuolelle

Kuorma-autot (ajoneuvoluokat N2 ja N3)

- Puhtaaksi ajoneuvoksi luokitellaan ajoneuvo, joka kulkee 100% *jakeluinfradirektiivin 2014/94/EU* määritelmän mukaisella vaihtoehtoisella polttoaineella (biopolttoaine, sähkö, kaasu tai vety). Biopolttoaineiden osalta vaatimuksena on lisäksi, ettei tuotannossa ole käytetty ns. high-ILUC raaka-aineita
- Käytännössä nykyään Suomessa myytävät biopolttoaineet täyttävät vaatimuksen.
- **Suomen tavoiteosuus on 9 % uusista hankinnoista vuosina 2021-2025 ja 15 % vuosina 2026-2030**

Linja-autot (M3, vain matalalattiaiset bussit joissa seisomapaikkoja)

- Puhtaaksi ajoneuvoksi luokitellaan ajoneuvo, joka kulkee 100% jakeluinfradirektiivin 2014/94/EU määritelmän mukaisella vaihtoehtoisella polttoaineella (biopolttoaine, sähkö, kaasu tai vety). Biopolttoaineiden osalta vaatimuksena on lisäksi, ettei tuotannossa ole käytetty ns. high-ILUC raaka-aineita
- Käytännössä nykyään Suomessa myytävät biopolttoaineet täyttänevät vaatimuksen.
- Suomen tavoiteosuus on **41 % uusista hankinnoista vuosina 2021-2025 ja 59 % vuosina 2026-2030.** Huom: Lisäksi puolet näistä osuuksista täytettävä täyssähköisillä!

EU-kynnysarvot ylittävät hankinnat joita direktiivi koskee

- Ajoneuvojen osto, leasing ja osamaksukauppa.
- Palvelusopimusasetuksessa (1370/2007) tarkoitettut maanteiden henkilöliikennepalvelut sekä osa muista palveluhankinnoista vain jos käytetään näitä hankintasanaston nimikkeitä:
 - 60112000-6 Joukkoliikennepalvelut maanteitse
 - 60130000-8 Matkustajien erikoiskuljetukset
 - 60140000-1 Tilausmatkustajaliikenteen palvelut
 - 90511000-2 Jätteen keruupalvelut
 - 60160000-7 Tieliikenteen postikuljetukset
 - 60161000-4 Pakettien kuljetuspalvelut
 - 64121100-1 Postin jakelupalvelut
 - 64121200-2 Pakettien jakelupalvelut

Laki ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210740#Pidp446226432>

KEINO

KESTÄVIEN JA INNOVATIIVISTEN
JULKISTEN HANKINTOJEN
VERKOSTOMAINEN OSAAMISKESKUS

24.8.2021

Puhtaiden ajoneuvojen direktiivi

»» hankinta.keino.fi

Huomioita lainsäädännöstä 1/2

- Lainsäädännössä direktiivin kansalliset tavoitteet on jyvitetty eri alueille ja eri hankintayksiköille eri suuruisina osuuksina.
- Suurimmat vaatimukset kohdistuisivat kaupungeille ja pienimmät Pohjois- ja Itä-Suomen kunnille.
- Puhtaiden ja vähäpäästöisten ajoneuvojen määritelmät käytännössä vastaavat direktiivin kanssa.
- Erilaiset direktiivin sallimat poisrajaukset laajasti käytössä: mm. esteettömät M1, hälytysajoneuvot, poliisiajoneuvot...

Huomioita lainsäädännöstä 2/2

- Yhteishankintayksikön tekemissä hankinnoissa vastuu osuuksien täyttymisestä hankkijalla, jonka käyttöön ajoneuvot/palvelut tulevat.
- Linja-autojen palveluhankinnassa hankittavat M2 ajoneuvot lasketaan osaksi M3 kiintiöitä. Tämä poikkeaa direktiivin vaatimuksesta mutta helpottanee toteutusta kaupungeissa.
- Koskee tavaraliikenteessä melko rajallista joukkoa palveluhankintoja.

Seuranta

- Toteuman seuranta perustuu hankinnoista tehtäviin jälki-ilmoitukseen, joissa tullaan ilmoittamaan ajoneuvojen määrä ja sekä puhtaiden ja vähäpäästöisten ajoneuvojen määrät.
- Tarkastelu hankintajaksoittain eli 2.8.2021-31.12.2025 ja 1.1.2026-31.12.2030
- Jos hankintayksikkö rikkoo ilmoitusvelvollisuutta, Liikenne- ja viestintävirasto voi velvoittaa hankintayksikön korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Päätöksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko.
- Toistaiseksi ei sanktiota osuuksiin pääsemättömyydestä. Saattaa kuitenkin tulla myöhemmin lainsäädäntöön.

Vaatimukset henkilöautoissa ja kevyissä hyötyajoneuvoissa (pakettiautot).

Hankintayksikkö	Puhtaiden osuus 2021-2025	Puhtaiden osuus 2026-2030
17 suurempaa kaupunkia:	50 %	50 %
Muut <u>kuntien</u> hankintayksiköt: Etelä-Karjala, Kanta-Häme, Keski-Suomi, Kymenlaakso, Pirkanmaa, Päijät-Häme, Satakunta, Uusimaa Varsinais-Suomi	35 %	35 %
Muut <u>kuntien</u> hankintayksiköt: Etelä-Pohjanmaa, Etelä-Savo, Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Lappi, Pohjanmaa, Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Savo	20 %	20 %
Muut hankintayksiköt	38,5 %	38,5 %

Vaatimukset kuorma-autoissa

Hankintayksikkö	Puhtaiden osuus 2021-2025	Puhtaiden osuus 2026-2030
17 suurempaa kaupunkia:	15 %	21 %
Muut <u>kuntien</u> hankintayksiköt: Etelä-Karjala, Kanta-Häme, Keski-Suomi, Kymenlaakso, Pirkanmaa, Päijät-Häme, Satakunta, Uusimaa Varsinais-Suomi	5 %	10 %
Muut <u>kuntien</u> hankintayksiköt: Etelä-Pohjanmaa, Etelä-Savo, Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Lappi, Pohjanmaa, Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Savo	0 %	5 %
Muut hankintayksiköt	9 %	15 %

Vaatimukset linja-autoissa (vain matalalattiakalusto)

Hankintayksikkö	Sähköisten osuus 2021-2025	Sähköisten osuus 2026-2030
Toimivaltaiset viranomaiset: HSL	35 %	60 %
Toimivaltaiset viranomaiset: Tampere, Turku	15 %	25 %
Toimivaltaiset viranomaiset: Lahti, Jyväskylä, Oulu	5 %	10 %
Muut	0 %	0 %

LISÄKSI: Kaikilla hankintayksiköillä puhtaiden (muut kuin sähkö) osuus ensin vuosina 2021-2026 41 % ja vuosina 2026-2030 59 %

Hankintayksiköille suositeltavaa

- Tarve laajemmalle käyttövoimatarkasteluille ja strategialle?
- Tulevien vuosien hankintojen ja sopimuskausien pituuden läpikäyminen
- Vaatimusten kohdentaminen eri hankinnoille (missä toimii, missä ei?)
- Vuoropuhelut tukena vaatimusten kohdentamisessa eri hankintoihin
- Jakelu- ja latausinfran tilanne ja toteutustavat keskeisiä toteutettavuudelle

Huomioi myös tämä!

Laki rakennusten varustamisesta sähköajoneuvojen latauspisteillä ja latauspistevalmiuksilla sekä automaatio- ja ohjausjärjestelmillä

Uudet ja laajasti korjattavat asuinrakennukset (yli 4 autopaikkaa)

- latauspistevalmius niin, että myöhemmässä vaiheessa olisi mahdollista asentaa latauspiste jokaiseen pysäköintipaikkaan.

Uudet ja laajasti korjattavat ei-asuinrakennukset (yli 10 autopaikkaa)

- Yksi suuritehoinen latauspiste. Tai vaihtoehtoisesti yksi normaalitehoinen latauspiste, kun 11—50 ap ja kaksi normaalitehoista latauspistettä, kun 51—100 ap sekä kolme normaalitehoista latauspistettä, kun yli 100 ap.
- +valmiudet 50% paikoista kun 1-30 ja 20% kun yli 30 ap (vähintään 15 valmiutta).

Kaikissa ei-asuinrakennuksissa (yli 20 autopaikkaa)

- v. 2025 mennessä oltava asennettuna yksi latauspiste
- <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20200733>

KEINO / Motiva tarjonta

Vähäpäästöiset liikenteen hankinnat

- Kehittäjäryhmä hankkijoille.
- Varautumista ja vertaistukea CVD toimeenpanoon.
- Suunnitelmat vuodelle 2022 osin auki. Latausinfra yhtenä mahdollisuutena.
- Mukaan pääsee yhteydenotolla: taneli.varis@motiva.fi

Motivan hankintaoppaat

- Tietopankki vähäpäästöisiin liikenteen hankintoihin.
- Liikenteen oppaat päivitetään lähitulevaisuudessa CVD johdosta.

KEINO

KOMPETENSCENTRUM FÖR
HÅLLBAR OCH INNOVATIV
OFFENTLIG UPPHANDLING

Kiitos!

KEINO

KESTÄVIEN JA INNOVATIIVISTEN
JULKISTEN HANKINTOJEN
VERKOSTOMAINEN OSAAMISKESKUS

»» hankintakeino.fi